

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosveta v Jugoslaviji.)

KAKO IZSELJENEC NAJDE SREČO

Ljubljana, 1. julija 1930. — Katoliško društvo sv. Rafaela za varstvo izseljencev v Ljubljani je izdalo lani knjižico "Izseljenec na pot," ki jo je napisal Peter Kazimir Zakrajšek in kjer daje navodila izseljencem, kako naj se obnašajo in živijo v tujini, da bodo našli srečo. V glavnem naštevajo nevarnosti, strupe, ki naj se jih izseljenci izogibajo, pa bodo našli srečo. Naj malo pobrskamo po knjigi. Za uvod trdi, da je v tujini vsak našel srečo, kdor je hotel, našel je ni le tisti, ki je ni maral najti. Udal se je strupom, ki so:

1) Pijača. Če bi ne bilo pijače, koliko izseljencev bi bilo danes lahko silno bogatih. V mnogih mestih spoznaš Kranjce po tem, pred katero hišo je mnogo praznih steklenic itd.

2) Druga kuga je po mnenju p. Zagorjaka — nečisto življenje. "Čudno, prečudno pri našem narodu je to: doma je veren, pošten, dober. Ko pa pristopi do mlačni prag, gre v tujino, tu pa zanj takoj ni več ne Boga ne hudiča. Ko čuti, da ne pazi na njim več skrbno oko njegovega domačega župnika — ala, sedaj smo pa "leding in frej!" Sedaj pa smemo vse, kar hočemo. V cerkev nič več. Molitev je neumnost. Nobena reč ni več greh. Sedaj pa norimo, plešimo, pijmo, nečistujemo — kaj ni farja." Potem pride pijača, a pijačo pa vlačuga — nemoralno življenje. — Tako pater Zakrajšek pripoveduje o nagibih, ki maramkoga zapelejo v vino in razvratno življenje. Nekoliko prepovršno bo to, saj je človek vedno le produkt razmer, v katerih živi. O pater Zakrajšek ve drugačen svet, kaj naj počno izseljenci z denarjem. A to spada še k tretjemu strupu, ki mori izseljenec, to je

3) brezverstvo. Za cerkev in za mašnike naj dajo izseljenci, pa bo denar bogato naložen. Tako-le pravi Zakrajšek: "Nikdar ni še nihče obubožal, ako je dal za Boga in njegovo stvar, da se oskrbo svoje duše. Vsak je pa, ki je dajal hudiču in grehu. Kar daš za Boga, daš v božjo hranilnico na stokratno obrest. Kar daš birtu in vlačugam, je izgubljeno in pobrala ti bosta še ostalo, kar imaš. Pri cerkvi pa ne glej in ne poslušaj druge, če gredo ali ne. Ti pojdi, drugi pa če nočejo, naj pa puste. Ti glej na se! Zato: Nesi s seboj Boga, ohrani ga v srcu v tujini in garantiram ti: srečo boš našel."

To je recept! Dajaj za cerkve, to je v božjo hranilnico, katere blaginji so duhovniki. In glavno načelo izseljenca naj bo: v boga veruj in sreča se ti bo ponujala! Dovoljeno nam nam bo, da o tem dvomimo. Ne Bog, delo in samo delo daje blagoslov. Čujmo se te-le besede: "Ko vas je pa par sto, prosite za stalnega duhovnika. Vsak nekoliko žrtvujte vsak teden od svoje plače za svojo lačno dušo, za svoj razum, pa boste dosegli. V Ameriki kaže vsakdanja akcija, ko rojaki z velikimi žrtvami vzdržujejo svoje lastne župnije, duhovnike in šole, da je ravno ta njih žrtev podlaga njih sreče."

Od trdo prigrane plače si tedensko odtrgaj za duhovnika. S tem denarjem boš živel v bogu! — Čeprav denar ni od boga. — "Človek brez vere je zver!" pravi pater Zakrajšek, ko prihaja k četrtemu strupu.

4) k slabim društvom, ki so brezveraki ali protiveraki. Le ena dobra katoliška jednota je v Ameriki — pravi Zakrajšek — in to je seveda Kranjsko Slovenska Katoliška Jednota. Vse druge jednote in druga društva so protiveraki. "Ko ti bodo izpodbijali tvojo vero, to je strah pred Bogom in njegovimi kaznimi, se boš pa gotovo udal slebno življenju in zabredel na slabost pot, v pijančevanje, nesramnost itd. Človek brez vere je zver."

In še pravi Zakrajšek: Kadar prideš v kak kraj, obrni se za nasvet na farozi, tam ti povedo, kam najbolje pristopiti.

Kako smo našli in za kako našivo ima pater Zakrajšek naše rojake izseljence! Kdo naj mu verjame, da so vsi, ki niso v katoliški jednoti, sami razbojniki? Sveta neumnost.

In še peti strup je:

5) Slabo časopisje. Zakrajšek priporoča le "Amer. Slovenca" in Glasilo KSKJ. — Vsi drugi listi iz Združenih držav so protikatoliški ali pa brezverski. Kakor nam je znano, izhaja v Ameriki mnogo časopisov v slovenski, vsekakor nad deset. In od vseh sta samo dva katoliška. Potem ste pa v manjšini, gospod pater! In vse te vaše široke geste so nam videti neudoma tako neobojljene. Bodimo demokratični pa se izrecimo za večino.

Tako našteje torej pater Zakrajšek vse te strupe, ki so tako nevarni za izseljenca in brez katerih zaideš in propadeš. Predvsem se varuj naprednih časopisov in društev, da ti ne odprejo oči. Da, tako misli pater Zakrajšek, zakaj na str. 22 napiše dobesedno to-le trditve:

"Zaruknost je najdražja stvar na svetu."

Čim pa prestaneš biti "zarukan" (neumen), čim postaneš misleč človek in se ne daš slepo voditi za nos, pa te menda z božjo pomočjo vzame sam hudič...

IDILA V SRBSKIH ZAPORIH

Kako je skušal pobegniti iz ječe znani srbski hajduk Barbulović. Ljubljana, 5. julija 1920. "Srbski časopisi poročajo o poizkusu begu znanega mnogokratnega roparja in razbojnika, hajduka Barbulovića, ki so ga po dolgem iskanju lani nekoč srečno ujeli in zapirli v negotinske zapore. Toda te dni je hotel popihati iz ječe, dasi je bil okrog v verige. Kako se je to zgodilo?

Lepega dne, ko so ostali v jetniški celici Barbulović ter še dva jetnika — eden izmed njih se piše Graovac — sami, dočim so ostali bili na sprelohu, je Barbulović lepo nameril dva revolverja proti svojima sojetnikoma z grožnjo, da ne smeta izdati ničesar, kar bo pobegnil. Nato je z revolverjem v roki prisilil onega od sojetnikov, da mu je z žago, ki jo je dal Barbulović sam, prepilil in prežagal verige. Potem je Barbulović konca verig ovil s cunjjo, da ne bi stražniki zagledali, da ima prežagane. Čakal je ugodne prilike, ko ga bodo vodili na sprelohu, da popihla. A ko so odprli vrata, je Graovac, sojetnik planil urno naprej ter začel kričati, da misli Barbulović pobegniti. Seveda je takoj mečnatstvo in orožništvo obkolilo jetnišnico, na pomoč so prhiteli sodniki ter jim je uspelo, zvezati spet Barbulovića, ki so ga zajeli še v območju jetnišnice ter ga odvedli nazaj v celico.

In zdaj pride najlepše: Ko so izvršili preiskavo pri Barbuloviću v celici, so našli pod njegovim zgornjim dva lepa, elegantna revolverja s 16 krogli, staro srbsko bombo, veliko bodalo ter žago z dvema reziloma.

Kako je prišel Barbulović do tega orožja v zaporu, se seveda še ne ve. A vsekakor je moral biti preko stražnikov v zvezi s svojimi pajdasi na svobodi, saj si drugače ne gre razlagati.

Stric iz Amerike veselači in je okraden

Stric iz Amerike, Ivan K., doma iz Laz ob južni železnici, je včeraj dopoldne prispel z vlakom v Ljubljano. Po dolgih letih spet doma. In poleg tega je imel v žepu nekaj dolarjev, ki so tu precej dragi. In kakšna je kaj Ljubljana po teh letih? Kako se je izpremenila? In kako se kaj veselači v Ljubljani? Majo bi bilo treba poskusiti, saj par sto Din gori ali doli. V takih mislih se je vlak ustavil v Ljubljani, stric iz Amerike je izstopil, spravljal svojo prtljago na kolodvoru ter šel v mesto. V bližnji menjalnici je menjal 104

dolarje, za kar je dobil blizu 6000 Din. In zdaj v mesto.

A čevlje je imel od vožnje umazane, dobro bi si jih bilo očistiti, tak vendar ne more iti v mesto in veseljačiti se posebnosti. In zagleda pred kolodvorom snalčica čevljev. Stopi k njemu in čistilec mu očisti čevlje. To je bil menda prvi človek, a katerim je po prihodu v Ljubljano izpregovoril nekaj besed, prvi, s katerim se lahko malo pogovori. In mu je povedal, da je pravkar prišel iz Amerike in da je silno radoveden, kakšna je nova Ljubljana in da bi se rad pozabaval. Le to je nerodno, je potopil, da nima nikogar, ki bi šel z njim. In čistilec čevljev napelje pogovor dalje in Američan pove, da je pripravljen napraviti tudi nekaj sto dinarjev, samo da bi se dobro imel. Čistilec je pometal svoje krtače v akcijo ter jo mahnil s stricem iz Amerike v mesto. Tam sta našla kočijo, s katero sta se potem vozila po mestu iz enega kraja v drugega. Nato sta se zagnala v Trnovem v neki gostilni, potem sta spet sedla v kočijo, se spet potegnili k drugi gostilni in tako je šlo od krčme do krčme. Nazadnje na večer so se ustavili v neki gostilni na Krakovskem nasipu. Nabralo se je krog čistilca čevljev in Američana še več pajdšev, ki radi pijejo za tuje denarje. Stric iz Amerike se je končno tako opil, da mu je postalo skoro slabo. Sam ne ve, kako je prišel iz gostilne in kako je potem taval po mestu, ves nesrečen.

Zakaj ko je zvečer blizu polnoči srečal blizu kolodvora stražnika, mu je potopil: okraden je! Njegovi pajdši pajdši, ki se jim je zaupal, da mu razkažejo vse lo Ljubljano in da jim plača celo, se niso zadovoljili s pijačo, zmanjkala mu je tudi listnca z nad 5000 Din.

Policijski je sicer uvedla preiskavo, ker je videti, da so se pajdši dogovorili, da okrajejo strica iz Amerike, toda nesečni stric iz Amerike, je bil s tem opozorjen, naj ne zaupa vsakomur, niti ne čistilcu čevljev, ki si ga je izbral za vodnika po Ljubljani.

Opozorilo naj bo to tudi drugim rojakom, da se ob svojem prihodu v Ljubljano ne obračajo na neznane osebe, marveč na bratske organizacije ali društva ali znance.

Drobil z vseh strani.

Dva somomora. — 30-letna delavka v zagrebški tovarni "Union", Slovenka Pavla Jurkovića, se je vrgla pod vlak, ki jo je popolnoma razmesaril. V pisnu, ki ga je pustila, pravi, da ni nihče neposredno kriv njene smrti. Da je bila vedno nesrečna in da si želi napraviti konec temu življenju. Znanec pripoveduje, da je bila zmerom v zelo bednih razmerah in da je bila tudi vedno bolehnata. — Na šišenskem hribu pa je nekoč našel večeraj zjutraj neki bančni uradnik na tleh poleg klopi ležati nekega mladenčiča, ki je zdihoval in bil videti brez moči. Ko je prišel uradnik bliže, je zagledal, da leži mladenič v krvi in da mu iz roke, na kateri si je bil prerezal žile, teče kri. Na tleh je ležal poleg njega klubok, zraven britve in železnika legitimacije, ki se je glasila na ime Engelberta F., slušatelja tehnike v Ljubljani, stanujočega v železniških barakah na Beševici cesti. Prepeljali so ga nezvestnega v bolnico, kjer so mu zašili rane, a je njegovo stanje kritično, kar je izgubil mnogo krvi. Akademik je bolehal za težko živčno boleznijo.

Kočevarji se pripravljajo. — Šeststoletnico Kočevja bodo meščani proslavili kar moči slovensko. Kočevski Nemci proslavljajo 600-letnico odkar so se naselili v kočevsko metropolo. Pripravljali in odbor dela s polno paro in je pričakovati, da bodo 1. do 4. avgusta vse ulice Ljubljane in Kočevja polne tujcev: v Ljubljani slavijo gasilci svoje dni, v Kočevju Nemci. Kočevarji so za to pripravili izdali knjigo "Festbuch" (Slavnostni zbornik), ki so napisali zanjio članke domači intelektualci kakor tudi inozemski znanstveniki. Začeli so graditi tudi veliko leseno dvorano, kjer bo prostora za 2000 ljudi. Na proslavo bodo mnogi inozemski nemški dnevniki poslali svoje poročevalce in celo Nemci izpod Karpatov bodo poslali svoje zastopnike na proslavo.

Boj zoper stroje

Ko je Blasco de Garay, eden izmed tistih neustrašnih mož, ki so spremljali Kolumba na vožnji, ki je odkrila Ameriko, v svojih starih letih 1543. stopil na plov z idejo, da bi se dale ladje premikati s vijaki, ga je vsemogoča inkvizicija svariila pred tem čed, da je kaj takega mogoče doseči le s pomočjo hudiča. Ko pa mu je cesar Karel V. dovolil poskus v barcelonskem pristanisku, se ga je ljudstvo silno balo. Izumitelj, ki je bil sam pobožen mož, je moral izdati nekaj blagoslovljene vode v morje, da bi s tem razprlil mnenje, da gre za hudičovo delo. To se mu pa ni dočela posrečiti; kajal ko se je ladja začela premikati, je poskakalo nekaj mornarjev v vodo, da bi se na ta način rešili čarovnije. Čeprav je bil cesar zadovoljen s poskusom in je nagradil izumitelja, je vendarle splošna mnenja doslej prepoved iznajdba. Garay je v jezi razdeljal svoj stroj, morda tudi zaradi tega, ker ga je bilo strah inkvizicije; sam pa se je umaknil v samostan, kjer je umrl v starosti 1. 1555.

Človek bi mislil, da je bila takna blaznost mogoča samo pred 400 leti, toda celo konec prejšnjega stoletja so kmetje uniževali prve dalekoletne balone, ki so bili napajani s vodikom, in ki so jih imenovali po njih izumitelju Charliusu, nasledniku Montgolfiera, kavljiere. Kmetje so si namreč ustvarjali, da je padla na semijo luna. Pred ne več nego sto leti (l. 1807.) je abudila prva Fultonova ladja na paro, ki je vozila po reki Hudson iz New Yorka v Albany in nazaj, in ki so jo kurlili z lesom, da so prasketale iskre in so nekočliko sukijali plameni, takšno ogroženje gledalcev, da so mnogi popadali na kolena ter molili, naj jih Bog očuva pred strašno pošastjo.

Na podoban odpor je naletela tri desetletja pozneje železnica. Papež Gregor XVI. ni hotel železnice v cerkveni državi čed, da Sveto pismo ne ve nič o tem in da prihaja dim iz hudičevih žrela. Na dan otvoritve železnice proge med Berlinom in Potsdamom, dne 29. oktobra 1. 1838, je neki pridigar v berlinski cerkvi svaril vernike, da se drže daleč od peklenškega zmaja, če hočejo biti sveličani.

Celo nedolžna fotografirja je prišla v zvezo z lahkovernostjo. Ko so prignali prvi aparat po Daguerrovem sistemu v Liptko, je pisal neki omdotni list: "Poskus, da bi se obdržale brez slike, ni samo nemogoče, ampak še želja storiti kaj takega, pomeni bogokletnost. Človek je ustvarjen po podobi božji in božjo podobnost lahko obdrži genij umetnika, ne pa človeški stroj. To vede prav tako da, če kakor hotenje spoznati konec vsega, kar je ustvarjeno." Daguerrea so smatrali za norca vseh norcev in vse, ki so verjeli v njegovo iznajdbo, so imeli za oale. Celotko se je nekoliko pogumnih ljudi upalo sedeti, da jih fotografira, so storili to z neko sramežljivostjo in so vzdihnil ter se kritili, ko je bila stvar pri kraju.

Iz zgodovine pa celo vemo, da se je celo znanost vedla napram nekaterim iznajdbam odklonilno. Znano je, da je sloviti fizik Arago proglasil železnico za nemogočo stvar. Sir Humphry Davy, izumitelj za rudarstvo tako vžge rudarske svetiljke je zavrnjal misel razsvetljave s plinom. Znano je, da je to smatral tudi Napoleon za neumnost.

Zato ni zameriti neukemu ljudstvu, če je napram iznajdbam nezaupno, saj stroji ranijo interes sto in sto prizadetih, na tisoče pa ograjuje v njih eksistenci. Vsi se združujejo, da bi dobrhotniku človeštva zaloputnili diuri pred nosom in čedo se jim zares posreči, da novo idejo ne sicer ubijejo, pač pa jo zadržijo in za nekaj let ali desetletij tiščijo k tlom. Charles Mac Jacquard, ki je l. 1806. iznašel stavke za pisano svilo, je bil od tvornicarjev silno obojstraten. Lastniki podjetij so štivali namizne delavce in so ga celo spravili pred sodišče kot sleparja. Čeprav so bile vrline njegovega izuma griznane in čeprav so bile stavke že uvedene v obrate, je v tridesetih letih neka zasebna družba uvedla brzo vozovo, ki so se premikali s pomočjo pare — to je bilo na Angliškem

— so se lastniki poštini kočij in postiljoni branili proti temu, ker so videli v tem ogrožen svoj obstoj. A tudi kmetje so verjeli, da pošta ne bo kupovala več njihovih konj in da bodo zivali svojlo tega padle v eni. Javno mnenje je bilo zaradi teh opasnosti tako vznemirjeno, da je parlament l. 1830. sklenil, da mora moč z zastavo teči pred vozm ter svariti ljudi na poti. To je bilo celo usakojeno in zakem je ostal v veljavi 60 let ter je celo oviral začetke avtomobilske industrije na Angliškem.

Stephensonovi železnici so nasprotovali na vse načine. Zemerili prve proge med Liverpoolom in Manchesterom (l. 1825.) niso mogli izvršiti svoje naloge podnevi, ampak so morali meriti zemljo ponoči, ker so bili v nevarnosti, da jih napadejo lastniki zemljišč, ki so trdili, da bodo njih posestva zaradi železnice trpela. Govorili so, da bodo iskare povzročale požare in da bodo ogorele vse hiše ob progi, srak pa se bo okužili, konereje bo konec in ker ne bo zaradi tega več potreba sena, bo tudi kmetijstvo propadlo. Širile so se govorice, da bodo parni kotli čedo eksplozirali, da bo to plašilo živali in da bodo blaznili ljudje. Nekli učeni član parlamenta je celo smatral za dokazano, da je Stephensonov načrt najokusnejše, kar se je moglo skuhati v človeških možganih.

Za časa kraljice Elizabete iznajden pletilni stroj, ki ga je napravil župnik William Lee, je bil odpravljen v prid zaščiti delavcev na Angliškem a tudi na Nemškem in Holandskem. Narodni gospodar Becher je pisal l. 1664: "Vse pametne vlade zabranjujejo, neglede na to, da jim je v škodo, vse tiste umetne iznajdbe, ki štedijo človeka pri delu. Med temi iznajdbami so tudi stroji za nogavice ter slični instrumenti." Okoli 1. 1759. je izvajal berlinski policijski razvedatelj Johann Albrecht Philipp v svojem delu "Povečana država", da bi bila zaščeljena, če bi se za vedno poslabila knjigotiskarska umetnost, "ker bo potem v vsaki državi akoro toliko ljudi več služilo kruh kakor je zdaj mrtvih črk v tiskarnah."

Najmogočnejši pa je bil boj proti strojem na Angliškem, kjer je bil prepad med imovitimi in delavci — če od nekakega veliki in kjer so delodajalci hitro sprejeli vse, kar jim je obstalo večji dobiček. Tako je n. pr. znan upor pletilcev nogavic v Nottinghamu. Delavstvo se je uprlo uvedbi novih strojev za izdelovanje ovok in izdelkov za noge. Razdejal je stroje. V novembru 1811. je bil upor udušen s silo. Naslednjega februarja je bil v parlamentu sprejet predlog za poostreitev kazni za razdevanje strojev. Strojci so si lahko nakupili v uporniški čini celo smrtno kazen. Zakon, zoper katerega je iz smiljenjajo do delavcev govoril celo pesnik Byron, je bil sprejet v obeh zbornicah. V tistem času je jurist Bentham izumil svoj panoptik, ki je prvotno bil namenjen nadzorstvu v jetnišnicah in blaznicah. Glede na vladajočo razmere pa so ga uvedli še v tekstilnih tvornicah, ker je bila obramba z njegovo pomočjo uspešnejša, zlasti če je kdaj prišlo do uporov.

Polagoma pa so strokovne organizacije opustile boj zoper stroje popolnoma. Njih stremiljenje se je usmerilo drugam: siso več nasprotovali uvedbi strojev, marveč so samo ugotavljale pogoje, pod katerimi se smeye uvesti. Trenutno odkodovani delavci so torej lahko šteli svoje koristi. Tako so se na primer branili tiskarji, da bi se postavljali po robu uvedbi stavkih strojev. Rajši so se zatekli k novi tarifi. V nekaj primerih se je celo zgodilo, da so strokovne organizacije same prišlele želavstvo, da je zahtevalo stroje. Po drugi strani so zopet podjetniki uvideli svojo moralno dolžnost, da se z uvajanjem strojev ne sme brezobzirno metati ljudi na cesto. Ko je Owen v začetku našega stoletja izumel stroj za steklo, napravo, ki je rabila za svoje delo samo štiri delavce, pa je pri tem opravljal delo za 75 steklarjev, je kupila zveza evropskih tvornic za steklo njegove patente za ves svet, istočasno pa je določila, da

se imajo stroji uvajati šele postopoma. Tako bi se bili morali ravnavati vedno, tu prišlo je povsod do sporazuma: delavcem bi bil zagotovljen kruh, napredek industrije pa bi bil prav tako zagotovljen. Iznajditeljski duh se ne da odgnati, kakor se ne da obuditi, vplivati in voditi. Idealizem posameznikov, občutek in ljubiteljstvo prav tako kakor korist celih ljudskih skupin, a brez moči, da bi jih priklicali ali sadrali. Izumi nastajajo in bde, pojavijo se nenadoma in zmagaajo kakor elementarne sile, napram katerim je človek brez moči. Vsa umetnost je v tem, da se prilagodimo: to je realitet in pot k lastnemu prosperu. (Ziv. in Svet.)

V 48 URAH ČEZ ATLANTIK

(Nadaljevanje z 2. strani.)

Kolikana bo brzina teh orjaskih zračnih križark, o tem dr. Eckener še ni povedal nikesar dokončno. Pravi pa, da vožnja v eni ali drugi smeri ne bo trajala dalje kot 48 ur. Zaradi neugodnih vremenskih nepravil bi se uignilo potovanje kajpada nekoliko zavleči, toda motorji bodo še tako močni, da se silne motnje ne bodo preveč občutile.

Američani računajo, da bosta zopelina, ki jih bodo sgrajili v svojih delavnicah, veljala po 4 milijone dolarjev. Nemei računajo za svoji ladji nekaj manj, ker imajo na razpolago cenejše delovne moči. Vozni listek za potovanje z enega kontinenta do drugega bo — kakor je za enkrat določeno — veljal nekako 1000 dolarjev, kar v primeri z vozniki na luksuznih parnikih nikakor ni pretirano, slasti ako se upošteva prihranek časa, ki je za maramkoga vobče neprepeljiv.

Blatvena točka, ki bo odločala o rentabilnosti zasnovanega zračnega prometa čez Ocean je — kakor rečeno — prevažanje pošte in drugega dragocnega ekspreznega blaga. Zaradi tega so se že vršila pogajanja z ameriško pošto upravo, kako bi se prevažanje uredilo čim bolj amoteno in po trgovskih vidikih. Razgovori, o katerih je bil obveščen tudi ameriški predsednik Hoover, so potekali povsem ugodno in je pričakovati, da se bo del ameriške pošte v bodoče prevažal po zraku.

Brž ko se bo dr. Eckener vrnil v Evropo, bodo medli v Friedrichshafenu s pripravljalnimi deli za zgradbo obeh zopelino, ki jih bo gradila Nemčija. V plačih dveh letih lahko računamo, da bosta obe zračni ladji dograjeni in da se bodo še desetletja trajajoča anovanja zračnega prometa med obema kontinentoma uresničila. Zračna proga bo zvezala in zhladila Evropo in Ameriko, kar bo nedvomno za obo celini izredno velikega pomena.

Bresposelnost v newyorških predmestjih

New York. — Glasom zadnjega zveznega ljudskega štetja je v Manhattanu 86,403 bresposelnih delavcev in v Bronxu 46,115. Razni ekonomski izvedenci in unijski uradniki pravijo, da so te številke mnogo premajhne.

RAZNE VESTI

Tekstilna družba meče unijske delavce iz stanovanj

Greensboro, N. C. — Proximity Mfg. Co. je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti svojo grožnjo, da bo odpustila in pregnala iz svojih stanovanjskih hiš vse organizirane delavce in njihove družine. Več kot 35 delavcev je že bilo odlovljenih in nadaljnim groz odpuved kompanijskega stanovanja. Eden izmed odpuščenih delavcev je delal za družbo 13 let in njegova družina je prebivala v kompanijski hiši, iz katere so jo zdaj vrgli na cesto, sedem let. Moč je pogmala na cesto dvoje delavcev, člana United Textile Workers unije, kar pomeni, da namerava družba uresničiti

ROSA

Povest o dveh ženah
Spisal Angelo Cerkevnik

(Povest, ki je bila nagrajena v literarnem kontestu Proveta)

— Med tem narodom najdeš popolne brezverce, najdeš tudi ljudi, ki ne dajo za takozvane navade niti prebitega belca ... Kar se duše tiče, raje molčimo, zakaj duša je tako megljena zadeva, da izključuje vsako stvarno debato. Kdo pa ima dušo, drugi je pa nima.

— Tanja, kar govoriš, je nesmiselno!
— Vse te razlike so namiljene, igračkane velikih otrok. Zanimivo so le, dokler jih nisi otipal. Kakor hitro jih otipiš, ne veruješ več vanje ...

— Vsak dan si podobnejša Rosi. Obe sta enaki, strašni, nemirni; obe iščeta, brskata, kakor mlad pes.

— Saj pravim: celo pes nam je podoben po vsem svojem početju, celo pes. Kako bi si ljudje ne bili podobni! Če so kakšne razlike, niso bistvene, marveč so odvisne od življenjskega boja, od borbe za kruh, od boja za obstanek in golo življenje. Evropejec, ki se bo naselil tukaj, bo v najkrajšem času živel tukajšnje življenje.

— Nimaš neprav, vendar pa je človek sam tako neznan bitje, da še tako neznanne razlike tvorijo med posameznimi ljudstvi, vsaj relativno, znatne prepeade.

Tanja se je utrudila in se ji ni ljubilo več govoriti.

Neprickavano je zbolela. Malaria jo je priklenila k postelji. V bolnici so ji za silo in vsaj na videz vrnilo zdravje. Morala sta se naglo vrniti domov.

Ležala je. Oči so ji motno blodile semtertja. V njih ni bilo več ne sijaja, ne življenja. Bojo je trepetal za njo.

Marsikdaj jo je poklical, pa se ni niti odzvala. Zrla je s široko razprtimi očmi v strop in ni reagirala niti s trenom zenice na klic.

— Tanja, ali ti je bolje?
Molk.

Poljubil jo je in se stresel. Bila je mrtva. Včasih je nenadno v njej zagorel ogenj; lica so ji zardela, oči zaplapolale, kakor ognjeni plameni, in tedaj je po navadi klicala Roso.

— Oprosti, Rosa ... Rosa, Rosa ... Saj ni res, saj nisem hotela Boja ...

Mnogokdaj je po deset, petnajst ur gorelo v njej. Nič ni kazalo, da se bo obrnilo na boljše. Zdravniki so obupavali nad njo.

Bojo je kdaj pa kdaj v obupno in neskončno dolgih nočeh zasulil, v čem obstoji njena bolezen.

— Rosa je njena bolest ...

Mogoče ji utegne vendarle kdo pomagati. Toda kdo? Ali naj jo pelje v Gradec, na Dunaj? Ali je ne bodo tam prav tako mrcvarili, kakor domači zdravniki? Ali pa more krišem rok čakati na njeno smrt?

Njeno smrt?

Na njeno smrt misli?

Dr. Springer!

Odrinila sta na Dunaj.

Dr. Springer je bil še edini, kateremu je zaupal. Ta ali nobeden! Naj se končno še odloči. V tej neznanosti neizvestnosti ne more več živeti. Med potjo jo je negoval, kakor da je majhen otrok. Skrbno je pazil na vsak njen migljaj; kakor bi trenil je izpolnil vsako njeno željo. Bal se je le, da se je ne bi med potjo lotila strašna mrzlica. Do Dunaja sta dospela srečno in brez vsakršne neizvestnosti.

Kako sta se razočarala, ko sta zvedela, da je odpotoval nekam na Gornje Avstrijsko, naj-

brže nekam v bližino Linca. Odločila sta se naglo, ne da bi cincala. Bojo je v informacijskem biroju zvedel, kje je dr. Springer. Nenadno je Boju prišlo na pamet, da ni nikdar bil duševno tako tiel, kakor baš zdaj, ko je bil prisiljen misliti na zdravje in življenje Tanje. Bilo mu je skoraj prijetno, da je tako in ne kako drugače. Hkratu pa ga je obšla misel: Kaj pa potem, kdo bo oskrbevala? Ali se ne bo vrnila ista stara tortura z vsem, kar je bilo pred Tanjino boleznijo? Ali ne bo Tanja prav tako neznosna, kakor je bila nekoliko mesecev, preden je obolela?

Tanja je ležala in nepremično zrla v strop. Zopet jo je napadla mrzlica.

— Bojo, Bojo, še je živa ...

Bojo je baš vstopil.

Kdo je živ?

— Rosa, Rosa! Glej, kako me gleda ...

glej!

Govorila je brez vsake zveze, kričala, klicala Boja, Rosa, svojega prvega moža ...

— Oprosti, Rosa!

Vsa izmučena je zaspala. Bojo je bedel ob njeni postelji in ločeval se ga je skoraj strah. Čutil je Rosin grob. Neka čudna sila ga je vlekla, da bi šel še to uro tja, da bi jo prosil, naj ne muči Tanje, naj se je naposled usmili ... Že se je obkel, ograbil si povrnika, se pokrnil, hotel oditi, ko je Tanja zastokala:

— Ostani ... Rosa te bo vzela ... Z mrzlimi, košenimi rokami te bo objela ...

— Ali sem zblaznel? Zdaj ob tej nočni uri na grobišču! In Tanjo naj pustim samo? Prestrašil se je. Ali je pri čvrsti pameti?

— Ali se ni tudi njega že lotila mrzlica?

Zjutraj je bila videti Tanja zdravejša in čvrstejša. Odpotovala sta z jutranjim brzecem. Vlak je drvel preko enolične in dolgočasne planjave, po pokrajini, pokriti le tu in tam s nizkimi holmički.

V obeh je bilo nemo čudno pričakovanje.

— Srečna sem, Bojo. Zdi se mi, da me tam čaka odrešenje.

V Linču sta sedla v avto, ki ju je zapeljal skotni mesto čez most proti Pöstlinbergu. Prav pod samim vrhom je stala dr. Springerjeva vila. Avto se je ustavil pred zaprtimi glavnimi vrati. Tanja je radovedno zrla v okna vile. Zazdelo se ji je, da je v prvem nadstropju na verandi urila znan obraz — ženski obraz ...

Ta obraz ... tako zelo znan obraz ... V srcu jo je zasklelo.

— Ah, Rosa ... Rosa ... nihče drugi!

Ali si jo videl, Bojo?

— Kaj, Tanja?

— Na verandi je bila. Samo za bežen hip se je prikazala. Njene oči ... Ne, niž je ne more prepoznati, da se je zmotila. Samo ona ima takšne oči! Bojo, si jo videl?

Bojo je legel nekaj teškega na srce, vendar pa se je smehljaj. Skušal je zatreti v sebi tesnobi občutek.

— Saj sem tudi jaz gledal na verando, pa nisem nikogar videl ...

In vendar se mu je zdelo, da je videl obise znane postave, lik znanega obličja. Je res videl ali se mu je le sanjalo?

Nenadno je pomislil: Tanja ima mrzlico; blede se ji.

— Moj Bog, kako dolgo moramo čakati!

(Dolga prihodnja)

no, sirovo, nečloveško. Ali ni se dalo pomagati. Moral sem se sprijazniti s tem, da bo tat nekaj tednov zaprt.

Od tistega časa sem večkrat prejel iz Bratislave pisma, razglase in posive. A pripetilo se mi je še nekaj drugega. Neko lepko popoldne je prišla k meni ženska s objokanimi očmi. Bila je še precej čedna in mlada, a njeno lice je pričalo o pomankanju in bedi.

— "Jaz sem," je žena počasi in brez uvoda iztisnila iz sebe, "Holanova."

To ime mi ni ničesar povedalo. Niti sanjalo se mi ni, kdo je Holanova.

— "Kaj se ne spominjate?" je vprašala žalostno in nekam prišklepno. "Moj mož, Holan, v Bratislavi ..."

In njena roka se je pomenljivo zavila nazaj.

Zdaj pa sem se vedel, kdo je Holanova. Žena mojega šeparja. Zavzeto in sumljivo sem jo gledal. Kaj bi neki rada ta ženska od mene?

Bilo je nekaj navadnega. Sklicevala se je na mojo blagostnost in usmiljenost. Rekla je, da sedi njen mož zaradi mene v ječi. Doma ni kruha. Otroci stradajo. Ima četrto otrok, dva dekca in dve deklici.

Sicer sem čuteč človek, a ta red mi je bila zoprna. Čutil sem, da bi mi znatno odleglo — če se ne morem pomagati šeparju — da bi vsaj njegovi družini pomagal. Dal sem ženi sto kron, nakar se mi je vaa srečna zahvalila in odšla. Kolikor se me-

ne tiče, sem bil brkone srečnejši kakor žena sama. Bil sem zadovoljen in vesel kakor človek, ki je storil dobro delo.

Cez teden dni mi je prišlo na uho neprijetno poročilo, da se je Holan v ječi obesil. Obsojen je bil na šestmesečno ječo in to si je tako gnil k srcu, da se je obesil. To poročilo me je popolnoma potrla, zakaj čutil sem, da sem jaz kriv smrti tistega človeka.

Kar sem dolejš večkrat sam sebi očitil, da bi bilo bolje, ne zmeniti se za ukradeni denarnico, to se je sedaj v meni s vso silo oglašalo. Mar je bilo tistih borih sto kron toliko, da je šel zaradi njih stari mož s sveta. Ves dan sem bil slabe volje, pa vse noč nisem zasnil očesa. Povsod sem imel pred očmi starega Holana z njegovim bolnim, očitajočim pogledom, s katerim se je z menoj poslovil na policiji.

Drugi dan je prišla k meni v šalni obleki žena in štirje otroci. Vedel sem, da pride in sem jo pričakoval. Ko sem jo pogledal, sem bil nekam čudno v zadregu.

— "Kaj bo zdaj z menoj?" je vprašala tiho.

— To je bilo vse. Ni me dolžila, ne prešla; pač pa boječe vprašala, kaj bo zdaj s njo. Prvi trenutek nisem vedel, kaj bi odgovoril. Gledal sem zdaj njo, zdaj otroke, kiso topo, nerazumljivo gledali prebde. Glej, ta vdovica, te štiri otroče so moj greh, moja krivda. Jaz sem jih pripravil ob rednika. Nič čudnega ni, da me žena vprašuje, kaj bo zdaj s njo.

Premoženja nimam, da bi dejal, a zmeraj sem bil pošten in dober in moje srce je bilo mehko, da bi z njim mogel mazati kruh. Niti trenutek nisem omahoval, da je treba kaj ukreniti za to ženo in otroke. To je bila moja sveta dolžnost. Ako sem hotel svojo vest pomiriti, je nisem mogel odpraviti s krajačarskim milodarom.

— "Nato," sem rekel ženi, "tu je dva tisoč kron."

— Ta vsota je bila ravno petkrat večja kakor ona, ki mi jo je bil Holan izmeknil. Če bi bil tedaj prepustil denarnico Holanu, bi si bil prihranil tisoč sedemsto kron. In Holan bi bil še gledal božje solnce.

Žena mi je hotela na vsak način poljubiti roko a otroci so to tudi storili.

— "No, no," sem ječjal in jih odalovil.

V prednji sobi se je žena ustavila.

— "Kaj vam je?" sem vprašal vznemirjen. "E, nič," je tiho odgovorila žena, "včeraj so nas vrgli na cesto, ker nisem mogla plačati najemnine, pa še nekaj potrebnega pohištva so nam vzeli."

In apert me je pogledala s silno žalostnim obrazom. Tudi otroci so postali skoraj brez sape in čakali, kaj bo.

V hipu se mi je zasvetilo v glavi, da sem še ženi dal dva tisoč kron, a sem se tako v duhu pokaral. Nekaj stotakov sem ali tja, ko gre za dušni mir!

— "Nato," sem dejal ženi, "tu je še tri sto kron."

Žena me je molče pogledala, in preden sem mogel zabraniti, mi je poljubila roko. Nato je odšla s četvorico svojih otrok.

Srečen sem se oddahnil. Meni sem, da je stvar za zmeraj urejena.

Ampak motil sem se. Čez par dni je bila žena spet pri meni. Tedaj sem jo nekam hladno sprejel, pa me je precej pomirila, češ da ni prišla po denar. Kaj naj bi si bil mislil o njej? Ali me misli odirati? Ona — da bi me odirala! Ona, ki je iz odlične družine! Dostojno se vede, govori francosko in angleško, igra na klavir kakor angel — ona da bi me akubla! Samo po svet je k meni prišla, na koga naj se pač obrnem? Na nikogar se ne more obrniti, samo name.

— "Za kaj pa gre?" sem vprašal prijazneje.

— "Gospod, ne vem, kako naj denar obrnem. Razvajena sem, ne znam si pomagati; dokler je živel moj mož, sem živila kakor grofica. Revel, zašel je na krivo pot samo zato, ker smo bili jaz in moji otroci vajeni gospodarskega življenja. Vzemite torej nazaj denar, ki ste mi ga bili dali, pa mi preskrbite majhno stanovanje in nekaj pohištva ... pa če kaj ostane, da bi tisto tako razdelili, da bi mi ostalo vsak mesec nekaj grošev ..."

Ko je to izgovorila, mi je vrnila denar. Tisoč osem sto namesto dveh tisoč tri sto. Ali za to se nisem zmenil. Žena se je obrnila name s polnim zaupanjem, in čutil sem, da nimam pravice, izogniti se njenemu zaupanju.

— "Prav," sem pristavil velikodušno, "pa bodi tako, kakor ste rekli ..."

Poiskal sem ji stanovanje s tremi sobami za sedemdeset kron.

Žena je imela to za preveliko lobroto, pa sem jo pogovoril. Plačal sem najemnino naprej za vse leto. Potlej sem ji kupil pohištvo za tri tisoč kron. Ženi se je tudi to zdelo dosti, a sem jo pogovoril. In izpolnil sem za njo tudi klavir. Nazadnje sem ji povedal, da ji bom izplačal vsak mesec dve sto kron, ki ne bom mogel kako drugače pomagati. Da ne ostane brez božjega v žepu, ji namaknem še tistih tisoč osem sto kron, ki mi jih je vrnila.

Žena se ni mogla več premagovati. Vrgla se mi je krog vratu in začela grenko plakati. Pobožal sem jo po laseh in modro pristavil samo:

— "No, no!"

V duhu sem pa trezno premislil:

— "Dva tisoč tri sto in tri tisoč sedem sto je šest tisoč. Petnajstkrat toliko, kakor mi je svoj čas Holan ukradel brez tistih dve sto kron, ki jih moram vsak mesec plačati. Ali bi ne bilo pametnejše ... No pa ven-

dar! Ženi odprem trafiko in poizkusim otroke spraviti h kruhu ... Potlej bom vsaj lahko rekel, da sem prav po kavalirski uredil vso to reč."

Ali naj še nadalje opisujem to historijo?

V kratkem času me je stala ta ženska toliko denarja, da sem bil primoran — vzeti jo za ženo.

Sicer bi bil prišel na kant.

Prevedel I. G.—n.

Izgovor

— Lačen sem, dajte mi kaj ubogajme! prosil berač.

— Lačen si? Zakaj pa ne delaš? Potem bi ne bil lačen.

— Poiskujal sem, gospod, in pak če delam, sem še bolj lačen.

RICHMAN BROTHERS

114-118 South State St.
6400 South Halsted St.
4011 W. Madison St.
3220 Lincoln Ave.

EKSTRA hlače

za vsako potrebo

Prodamo naravnost vam
brez vsakega posredovalčevega dobička

Hlače za delo okrog doma, v vrtu, uradu, ali v tovarni ... Hlače za izenačenje z vašim suknjičem ali telovnikom, ki je še predober za zavreči ... Hlače za sportno nošo, golf-igro in motorno vožnjo.

Dobili bodete popolno izbero različnih velikosti, raznih vrst blaga in vzorcev ... prvovrstno krojaško delo, ki znači to nena-
vadno vrednost po naši nizki ceni po \$2.00—\$2.50—\$4.00—\$5.00 in \$6.00.

Bele flanelaste hlače \$5.00
Progate flanelaste hlače \$6.00
Volnene "Knickers" hlače \$6.00
Platnene "Knickers" hlače \$2.50

THE RICHMAN BROTHERS CO.

114-118 So. State St.
6400 S. Halsted St.
4011 W. Madison St.
3220 Lincoln Ave.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJENA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in slodice, vizitnice, časnike, knjige, kalendarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J.
DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vođstvo tiskarne. Člani zmeraj, nujno delo prve vrste.

Pišite po informacije na zahtev:

S. N. P. J. PRINTERY

2837-39 So. Lawrence Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA

E. Heltai:

ŽEPNI TAT

Zgodilo se je to med Novimi Zamki in Bratislavo, ali bolj v bližini Bratislave. Stal sem v vagonu pri vratih ves nervozen in neustojljivo kakor človek, ki je na potu k svojemu cilju. Hitro je stopil postaren možiček k meni in močno butil vame. Smotila mi je padla iz ust. Mehanično sem se pripognil, da bi jo pobral. V istem hipu sem čutil močan pritisk na prsi. Stari mož se je začel nekam v zadregu izgovarjati ter je naglo izginil na drugem koncu hodnika.

Ko sem pobral smotko, sem nehote segel v žep, v katerem sem imel denarnico. Nič preveč nisem bil iznenaden, ko sem videl, da mi je izginila. Prigodek je bil čisto priprost: tisti mož se je samo zato zaletel vame, da bi mi mogel denarnico iz žepa uloviti. Pa sem se hitel za neznanecem.

Imel sem srečo. Vlak se je ravno tisti čas ustavil. In na peronu sem zagledal svojega moža, kako si je delal z rokami pot k izhodu. Zgrabil sem ga od zadaj za ovratnik. Mož se je jezno okrenil.

— "Moj denarnico!" sem zavpil nanj. — "Vrnite mi mojo denarnico!"

— "Kaj se vam blede?" je vprašal ardit. — "O kakšni denarnici govorite?"

— "I, o tisti, ki ste mi jo v kupa-
peju izmeknili ... Sem z njo!"

Medtem se je nabralo okrog naju veliko radovednecev. Ob-

činstvo se je nevoščljivo muzalo in čakalo, kaj bo. Bilal se je še strašnik z dostojanstvenimi koraki. Tat se je začel nemirno vrteti, a jaz ga neprestano držal za ovratnik.

— "Pustite me na miru!" je planilo iz njega, in s naglo kretnjo se mi je javil iz rok. V tem trenutku se je na tlaku od nekaj spoteknil in s strahom zapazil, da je izpuštil ukradeni denarnico, mojo denarnico. Hotel jo je ročno pobrati s tal, pa sem ga prehitel. Spravil sem svojo denarnico zopet v žep in sem imel to reč s svoje strani za končano.

— "Poberite se mi!" sem rekel šeparju.

Nesrečni človek bi bil sam rad to napravil, a ni mogel. Ovratnik, ki sem ga ravnokar izpuštil, je zdaj zopet držal stražnik. In s silo je vlekel tatu na stražnico, meni, pa je velel, naj grem s njim.

Vsa slovočin sem šel s stražnikom. To je bilo že od sila. Rad bi jo bil skrivaj popihal, pa ni bilo mogoče. Stražnik je namreč pazil kakor na tatu. Moral sem vstopiti v kancelijo, kjer je bil o tej reči sestavljen zapisnik. Po daljšem bridkem zašklepanju so me izpustili. Vsa reč mi je presedala in to tem bolj, ker je gledal tat name, kakor bi prosil usmiljenja. Bil je blede in potr. Ječjal je in šklepetal s zobmi, a na čelu mu je stal pot. Kadar sem ga pogledal, sem videl v njegovih očeh toliko bridkosti in očitaja, da sem se stresel. Prav žal mi je bilo, da je ta mala tragedija vrtila jav-

no, sirovo, nečloveško. Ali ni se dalo pomagati. Moral sem se sprijazniti s tem, da bo tat nekaj tednov zaprt.

Od tistega časa sem večkrat prejel iz Bratislave pisma, razglase in posive. A pripetilo se mi je še nekaj drugega. Neko lepko popoldne je prišla k meni ženska s objokanimi očmi. Bila je še precej čedna in mlada, a njeno lice je pričalo o pomankanju in bedi.

— "Jaz sem," je žena počasi in brez uvoda iztisnila iz sebe, "Holanova."

To ime mi ni ničesar povedalo. Niti sanjalo se mi ni, kdo je Holanova.

— "Kaj se ne spominjate?" je vprašala žalostno in nekam prišklepno. "Moj mož, Holan, v Bratislavi ..."

In njena roka se je pomenljivo zavila nazaj.

Zdaj pa sem se vedel, kdo je Holanova. Žena mojega šeparja. Zavzeto in sumljivo sem jo gledal. Kaj bi neki rada ta ženska od mene?

Bilo je nekaj navadnega. Sklicevala se je na mojo blagostnost in usmiljenost. Rekla je, da sedi njen mož zaradi mene v ječi. Doma ni kruha. Otroci stradajo. Ima četrto otrok, dva dekca in dve deklici.